

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

УДК 351:331.5.024.5

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ СЕРВІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАЙНЯТОСТІ В УМОВАХ РОЗБУДОВИ ЦИФРОВОГО СУСПІЛЬСТВА

Савченко Н. В.,

*к. держ. упр., старший науковий співробітник,
докторант кафедри інформаційної політики та електронного урядування,
Національна академія державного управління при Президентові України,
м. Київ*

Висвітлено основні здобутки, а також проблеми формування та реалізації сервісно орієнтованої державної політики зайнятості в Україні в умовах розбудови цифрового суспільства. Наведено пропозиції щодо подальшого упровадження цифрового інструментарію в наданні послуг зі сприяння зайнятості населення.

Ключові слова: сервісно орієнтована державна політика, зайнятість населення, цифрове суспільство, цифровий інструментарій.

Savchenko N. V.,

*Phd in Public Administration, Senior research fellow,
Doctoral candidate of the Information Policy & e-Governance Department, NAPA, Kyiv*

FORMATION AND IMPLEMENTATION OF SERVICE ORIENTED PUBLIC EMPLOYMENT POLICY IN THE EMERGING DIGITAL SOCIETY

The article highlights the main achievements as well as the problems of formation and implementation of service-oriented public employment policy in Ukraine in the conditions of building digital society. Developing proposals for the further implementation of digital tools for providing services.

Key words: service-oriented public policy, employment, digital society, digital tools.

Масштабність впливу інформатизації та цифрових технологій на життєдіяльність суспільства є настільки значною, що часом її порівнюють з винайденням людиною писемності [1, с. 24]. Сфера зайнятості, як складова соціально-економічного устрою країни, також зазнає значного впливу, хоча він є суперечливим. З одного боку, інформатизація позитивно впливає на продуктивність праці, підвищуючи її. З іншого – це може призводити до скорочення робочих місць. Поряд з тим одночасно можуть створюватись і нові робочі місця, оскільки упровадження нових технологій вимагає наявності спеціальності кваліфікації, а це означає, що потрібні додаткові фахівці для виконання цієї роботи або ті, які підготують вже працюючий персонал.

Поряд із всебічною інформатизацією на сферу зайнятості впливає низка економічних та соціальних проблем, що виникли на сучасному етапі розвитку суспільства й зумовлюють необхідність застосування сервісно орієнтованого індивідуалізованого підходу у процесі вирішення проблем зайнятості окремих категорій громадян: молоді, внутрішньо переміщених осіб, демобілізованих

© Савченко Н. В., 2017

учасників АТО, осіб з інвалідністю та ін. Усе це вимагає побудови оновленої моделі формування та реалізації державної політики у сфері зайнятості населення.

Аналіз наукових праць дозволяє стверджувати, що в зарубіжних та українських дослідженнях достатньо глибоко розроблено проблематику інформатизації суспільного розвитку. Свого часу дослідники Д. Белл [13], М. Кастельс [2, 3], Д. Тапскотт [15], Е. Тоффлер [10], П. Хіманен [3] заклали основи для подальшого розгляду зазначеної проблематики в контексті “постіндустріального суспільства”, розвитку концепції “інформаційної цивілізації”, “цивілізації послуг”. Праці українських вчених Г. Почепцова, С. Чукут [6] присвячено проблемам формування та реалізації інформаційної політики в Україні, розвитку електронного урядування. Проблемам сервісно орієнтованої державної політики в Україні присвячено дослідження О. Карпенка [4], А. Соколова [8], В. Тертички [9].

У контексті цього дослідження ми виділяємо дві ключових наукових та практичних проблеми. По-перше, так звана цифрова революція, розвиток цифрового суспільства впливають на сферу зайнятості, зокрема на продуктивність праці, кількість робочих місць тощо. У зв'язку з цим варто відзначити працю Е. Бріннолфссона, Е. Макафі [14], що присвячена впливові цифрової революції на трансформацію зайнятості населення та на розвиток економіки загалом. По-друге, зазнають впливу форми, методи та інструменти надання соціальних послуг зі сприяння зайнятості населення, про що, зокрема, свідчать результати аналізу досвіду європейських служб зайнятості в наданні електронних послуг [5]. Водночас, під впливом розбудови цифрового суспільства, потребують розвитку та подальшого наукового обґрунтування механізми формування та реалізації сервісно орієнтованої державної політики зайнятості у сфері зайнятості населення.

Мета цієї статті полягає у висвітленні як основних здобутків, так і проблем формування та реалізації сервісно орієнтованої державної політики зайнятості в Україні в умовах розбудови цифрового суспільства, а також у розробленні пропозицій щодо подальшого упровадження цифрового інструментарію в наданні послуг зі сприяння зайнятості населення.

Під “цифровим інструментарієм” у цьому дослідженні ми розуміємо сукупність інформаційних і комунікаційних технологій та інформаційних ресурсів, що можуть бути використані органами державної влади, державними установами у процесі формування та реалізації сервісно орієнтованої державної політики у сфері зайнятості населення.

Підписана Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, визначає серед основних завдань сприяння широкому використанню інформаційно-комунікаційних технологій як приватними особами, бізнесом, так і адміністративними органами, у т. ч. шляхом упровадження онлайн-послуг, електронного уряду, а також розвитку електронного навчання [11].

Високі темпи розвитку сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, необхідність застосування їх у діяльності державних органів зумовили напрацювання теоретико-методологічної бази, нагромадження наукового знання щодо використання інноваційного інструментарію в діяльності з надання державних послуг.

Звичайно, ідеологія “сервісної держави” не може ґрунтуватися лише на упровадженні інтерактивних технологій із надання послуг органами державної влади. Однак роль їх у державноуправлінській діяльності невідомо зростає.

Об’єктом нашого дослідження є сфера зайнятості. Проблеми зайнятості населення є актуальними для багатьох, навіть найбільш розвинених, країн світу. Особливо гостро постає проблема молодіжного безробіття та пошук шляхів його подолання. В Україні ці проблеми посилюються ще і з огляду на політичну та соціально-економічну кризу, викликану воєнними діями на сході країни, посиленням процесів внутрішнього переміщення осіб між регіонами держави. Усе це негативно впливає на баланс пропозиції робочої сили та попиту на неї, а також регіональні пропорції пропозиції вакансій.

Загалом станом на 1 березня 2017 р. на одне вільне робоче місце претендувало вісім безробітних осіб (за даними Державної служби зайнятості України) [12].

Зважаючи на регіональні диспропорції пропозиції вакансій [7], очевидною є потреба в розвитку саме тих технологій, які можуть використовуватись у проведенні інформаційно-роз’яснювальної роботи, допоможуть наблизити послуги до клієнтів, дозволять впливати на мобільність робочої сили.

У результаті проведеного аналізу ми з’ясували, що державна служба зайнятості України як централізована система державних установ, діяльність якої спрямовується та координується Міністерством соціальної політики України, що виконує завдання і функції у сфері зайнятості населення, трудової міграції та соціального захисту від безробіття, у своїй діяльності застосовує широкий спектр сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Насамперед вони використовуються у процесі надання соціальних послуг (із професійної орієнтації населення, організації професійного навчання безробітних), під час проведення інформаційно-роз’яснювальної роботи, розповсюдження інформації про ситуацію на ринку праці, реєстрації клієнтів служби та ін.

До “цифрового інструментарію”, що використовується у процесі формування та реалізації сервісно орієнтованої державної політики зайнятості в Україні, ми віднесли таке:

1. Адміністрування інтернет-порталу Державної служби зайнятості “Труд” (www.trud.gov.ua). Даний ресурс дозволяє шукачам роботи: дібрати вакансії за визначеними параметрами; зареєструватися для отримання інформації про вакансії на власну електронну скриньку; пройти тестування; переглядати корисні матеріали про вибір професії, побудову кар’єри тощо; розмістити своє резюме на інтернет-ресурсі. Роботодавцям інтернет-портал дозволяє дібрати резюме претендентів на роботу, скориставшись пошуковою формою, знайомитися з цікавими тематичними матеріалами про особливості добору та прийому на роботу співробітників, ситуацію на ринку праці тощо.

2. Запровадження електронних послуг “електронний кабінет роботодавця” (<http://www.dcz.gov.ua/cabinet/Protected/Main.aspx>) та “електронна черга реєстрації громадян” (<http://www.dcz.gov.ua/ERecption/#/about>). За допомогою “електронної черги” можливо записатись на відвідування до будь-якого центру зайнятості. “Електронний кабінет роботодавця”, зокрема, виконує функції інформування роботодавців про стан та основні тенденції ринку праці, професійно-кваліфікаційний склад осіб, зареєстрованих у центрі зайнятості тощо.

3. Функціонування молодіжного профорієнтаційного інтернет-порталу, доступ до якого здійснюється через спеціальні електронні пристрої – профорієнтаційні термінали. Серед переваг профорієнтаційного терміналу є те, що постійно оновлюється інформація про актуальні професії, анонси інформаційних заходів та ін.

4. Організація професійного навчання безробітних у дистанційному форматі в центрах професійно-технічної освіти державної служби зайнятості здійснюється за допомогою платформи Moodle. Це дозволяє надавати послугу з організації професійного навчання більшій кількості людей, у т. ч. тим, які фізично не можуть відвідувати особисто навчальний заклад, для того щоб набути нову професію чи підвищити власну кваліфікацію задля подальшого працевлаштування.

5. Використання Єдиної інформаційно-аналітичної системи “Служба зайнятості України” – ЄІАС.Net, що являє собою базу даних про вакантні посади на підприємствах, про шукачів роботи та їхній професійно-кваліфікаційний склад, про навчальні заклади, у яких здійснюється професійне навчання безробітних.

Окрім зазначеного “цифрового інструментарію”, що набув достатньо широкого застосування, у процесі формування та реалізації сервісно орієнтованої державної політики зайнятості запроваджується й низка нових інструментів. Зокрема, шукачі роботи отримали можливість онлайн-навчання за допомогою освітнього проекту Prometheus та безкоштовного вивчення англійської мови за допомогою LINGVA.SKILLS. Для стимулювання розвитку підприємництва упроваджується проект краудфандингової платформи, яка дозволить майбутнім підприємцям проходити навчання, здобувати необхідні знання й отримувати кошти на відкриття власної справи. Введено в роботу нові інструменти – відеореєструє, онлайн-співбесіда і відеореєструє вакансій, що полегшили процес пошуку роботи, зокрема для людей, які мешкають поблизу зони проведення антитерористичної операції.

Отже, цифровий інструментарій у сфері державного регулювання зайнятості, тобто сукупність відповідних інформаційно-комунікаційних технологій та інформаційних ресурсів, є достатньо різноманітним. Його використання пов'язано безпосередньо з інформаційною та консультаційною діяльністю державної служби зайнятості. Також інформаційно-комунікаційні технології використовуються у процесі надання громадянам послуг із професійної орієнтації та професійного навчання за направленням Державної служби зайнятості.

Оскільки результати проведеного дослідження засвідчили про регіональні диспропорції як у пропозиції роботи, так і у пропозиції робочої сили, на нашу думку, важливо розвивати ті інформаційні технології, які сприятимуть покращанню мобільності робочої сили, її поінформованості, розширенню можливостей щодо зайнятості в іншій місцевості, сезонної, дистанційної зайнятості: маючи легкий доступ до детальної об'єктивної інформації про ситуацію на ринку праці в іншому регіоні, шукачі роботи мають можливість вибудовувати різні варіанти власної стратегії пошуку роботи та приймати обґрунтовані рішення щодо вирішення проблеми зайнятості, обирати можливі шляхи підвищення власної конкурентоспроможності на ринку праці, зокрема через професійне навчання, підвищення кваліфікації тощо.

Однією з найбільш важливих складових сервісної орієнтованості соціальних послуг у сфері зайнятості населення, на нашу думку, є доступність

їх для різних категорій населення. У цьому напрямі службою зайнятості України вже не перший рік проводиться масштабна робота у вигляді діяльності мобільних центрів зайнятості, які виїжджають на вокзали, ринки, центральні площі міст і селищ, наближаючи соціальні послуги до клієнтів. Для посилення цієї роботи ми вважаємо перспективним проведення online-заходів, на яких можуть розглядатися питання техніки пошуку роботи, започаткування власної справи безробітними громадянами, підготовки резюме тощо.

Підсумовуючи вищесказане, важливо відзначити ту масштабну роботу, що проводиться Державною службою зайнятості України для посилення сервісної спрямованості соціальних послуг у сфері зайнятості населення. Разом із тим ускладнення ситуації на ринку праці потребує докладання скоординованих зусиль органів державної влади, профспілок, роботодавців, громадських організацій. Принцип сервісної спрямованості повинен бути закладений під час розроблення стратегії модернізації системи надання державних соціальних послуг у сфері зайнятості населення відповідно до оновлених стандартів їхньої якості з урахуванням потреб суспільного розвитку.

Результати нашого дослідження засвідчили використання у процесі формування та реалізації сервісно орієнтованої державної політики зайнятості широкого спектра інформаційних технологій. Водночас зростання вимог, необхідність посилення сервісної спрямованості зумовлюють потребу повсюдного використання сучасних технологій, що забезпечують пошук, нагромадження, поширення інформації. Виникають усе нові програмно-технічні засоби, що застосовуються користувачами інформації. У зв'язку з цим доцільно розглянути можливість створення єдиного інформаційного ресурсу у сфері надання послуг, спрямованих на регулювання зайнятості населення, а в подальшому –внесення їх до єдиного порталу державних послуг.

Список використаних джерел

1. Жеребин В. М., Алексеева О. А. Ермакова Н. А. Проблемы занятости в условиях развития информационного общества и возможности статистики в их изучении // Вопросы статистики. 2014. № 6. С. 24–33.
2. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура: пер. с англ. / под науч. ред. О. И. Шкаратана. М.: ГУ ВШЭ, 2000. 608 с.
3. Кастельс М., Химанен П. Информационное общество и государство благосостояния. Финская модель / пер. с англ. А. Калинина, Ю. Подороги. М.: Логос, 2002. 219 с.
4. Карпенко О. В. Механізми формування та реалізації сервісно-орієнтованої державної політики в Україні: дис. ... д-ра наук з держ. упр.: спеціальність 25.00. 02 "Механізми державного управління" / Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. Київ, 2016. 466 с.
5. Ковбаско О. М. Досвід європейських служб зайнятості у наданні електронних послуг // Ринок праці та зайнятість населення. 2016. № 2. С. 52–55.
6. Почепцов Г. Г., Чукут С. А. Інформаційна політика: навч. посіб. 2-ге вид., стер. Київ, 2008. 663 с.
7. Пропозиція робочої сили та попит на неї: аналіт. записка URL: <http://www.dcz.gov.ua/statdatacatalog/document?id=350800>.
8. Соколов А. В. Передумови та особливості реалізації моделі "сервісної" держави у системі державного управління // Державне управління: удосконалення та розвиток. 2013. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2013_1_18.
9. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. Київ: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2002. 750 с.
10. Тоффлер Е. Нова парадигма влади. Знання, багатство й сила / пер. с англ. Н. В. Бордукова; вступ. слово І. З. Цехмістро. Харків: Акта, 2003. 685 с.

11. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

12. Щодо діяльності державної служби зайнятості у січні-лютому 2017 року: аналіт. записка URL: <http://www.dcz.gov.ua/statdatacatalog/document?id=401365>.

13. Bell D. The coming of post-industrial society: A venture of social forecasting. New York: Basic Books. 506 p.

14. Brynjolfsson E., McAfee A. Race Against The Machine: How the Digital Revolution is Accelerating Innovation, Driving Productivity, and Irreversibly Transforming Employment and the Economy. Cambridge: The MIT Center for Digital Business. 2012. 98 p.

15. Tapscott D. Grown up digital: how the net generation is changing your world. New York: McGraw-Hill, 2009. 368 p.

Надійшла до редколегії 11.05.2017 р.

УДК 35.08

ПУБЛІЧНА СЛУЖБА В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ КОМІСІЇ

Щегорцова В. М.,

к. держ. упр., доц., доцент кафедри державного управління,

Харківський регіональний інститут державного управління

Національної академії державного управління при Президентові України,

м. Харків

Охарактеризовано публічну службу в Європейській Комісії. Розглянуто класифікацію посад євровичовників, процедури конкурсного відбору та кар'єрного зростання, матеріального забезпечення.

Ключові слова: Європейський Союз, Європейська Комісія, публічна служба в Європейській Комісії.

Shchegortsova V. M.,

PhD in Public Administration, Associate Professor,

Associate Professor of Public Administration Department, KRI NAPA, Kharkiv

PUBLIC SERVICE IN EUROPEAN COMMISSION

The paper characterizes the public service in the European Commission. Classification of positions of the European officials, procedures for competitive selection and promotion, and their financial security have been considered.

Key words: European Union, European Commission, public service in European Commission.

Після створення Європейського об'єднання вугілля і сталі шість країн Європи – Німеччина, Бельгія, Франція, Італія, Люксембург, Нідерланди – 60 років тому, 25 березня 1957 р. підписали так званий Римський договір. Цей договір створив Європейське економічне співтовариство задля розширення сфери співпраці між шістьма державами-засновницями, для більш тісного союзу між народами у сфері митниці, спільного ринку, вільного пересування людей, послуг і капіталу. Цим договором були утворені такі нові інститути: Європейська Комісія, Рада Міністрів, Європейська асамблея (Європарламент), Європейський економічний і соціальний комітет, Суд Європейських співтовариств. На сьогодні до Європейського Союзу входять 28 країн зі спільним населенням більше 508 млн людей, що прагнуть закріпити мир та добробут своїх народів, цінності поваги до людської

© Щегорцова В. М., 2017